

Fra sektorledelse til samfunnsledelse

Ottar Ness

Ottar.ness@ntnu.no

Bakgrunn: Hodebry

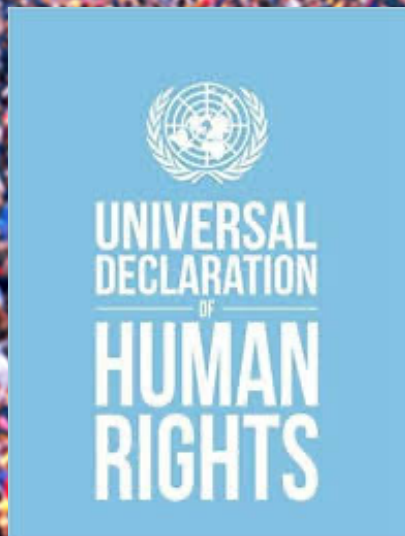
(for Jonas, og for oss alle andre...?)

- **Folkehelseproblemer og utenforskap tapper samfunnet for store ressurser** (FHI, 2019; WHO, 2019)
- **Det blir stadig større sosiale forskjeller mellom oss** (Dahl, 2014; Marmot, 2020)
- **Alt for mange barn får en dårlig start på livet** (FHI, 2018; WHO, 2019)
- **Familiestrukturer er endret** (Lorås & Ness, 2019; FHI, 2018)
- **“Flokken” er i oppløsning** (Guribye, 2018; Prilleltensky, 2020)
- **Samfunnet er ikke godt nok rigget for å håndtere kompleksitet** (Loeffler & Bovaird, 2021; Torfing, Sørensen & Røiseland, 2019)
- **Velferdsstatens bærekraft er under press** (Halvorsen & Strernø, 2021; Heimburg & Hofsdtdad, 2019; Loga, 2018)
- **Deltakelse i og tillit til demokratiet er truet** (Ansell & Torfing, 2021; OECD, 2020; Pestoff, 2019; Tortzen, 2020)
- **Kloden vår brenner og global oppvarming truer oss alle** (FN, 2021; ICCP, 2021)

Public value

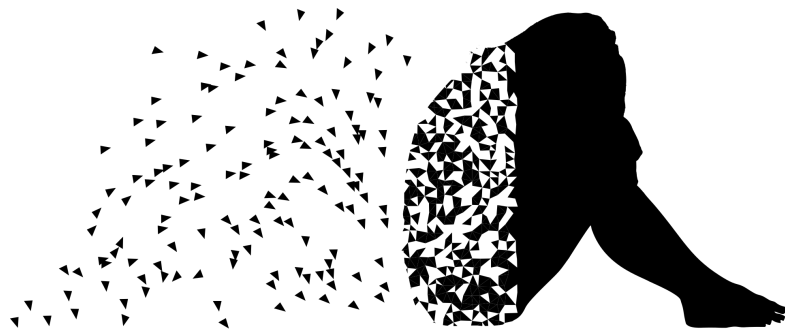
«leave no one behind»

Livskvalitet og fellesskap i lokalsamfunnet

personlig	relasjonell	kollektiv
		
Opplevelse av verdighet, kontroll over eget liv, helse, livskvalitet, livsmestring, kompetanse, optimisme, håp og selvfølelse	Sosial støtte, følelser, tilknytning, tilhørighet, samhold, samarbeid, solidaritet, respekt for forskjellighet og demokratisk deltagelse	Økonomisk sikkerhet, sosial rettferdighet, lik og tilstrekkelig tilgang til utdanning og helsetjenester, trygghet og lav kriminalitet, tilfredsstillende bolig og bo-miljø, sosial infrastruktur (f.eks. aktiv og kollektiv transport, parkområder og levende nabolag) og rent miljø

Figur 1.1 Modell for livskvalitet i lokalsamfunn, basert på Totikidis og Prilleltensky (2006), oversatt til norsk (illustrasjoner © LDDesign/Shutterstock, © Bowrann/Shutterstock)

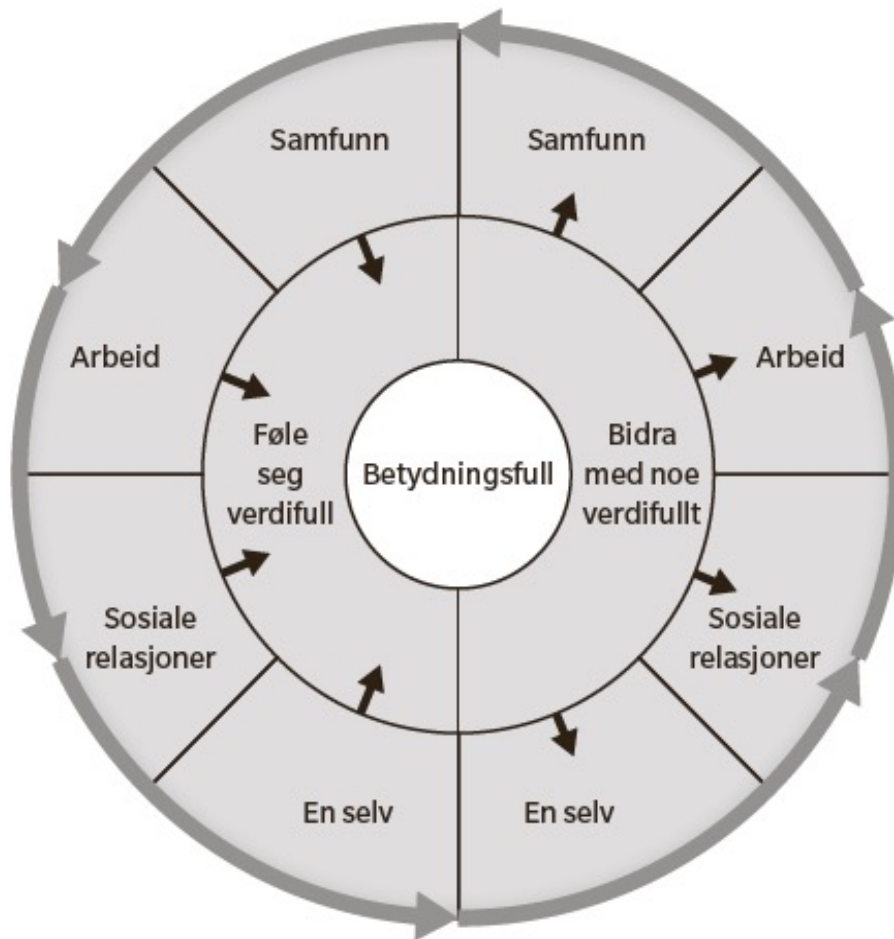

«The twin sister to loneliness is uselessness»

(Cormac Russell, 2020)

Når mennesker ikke blir regnet med som en
likeverdig deltaker i samfunnet, blir de gjerne
syke, Eller sinte.

(Klyve, 2016; Wilkinson & Pickett, 2019)

Figur1.2 Figuren «the mattering wheel» illustrerer to erfaringer som henger sammen og komplementerer hverandre: Å erfare at en har verdi gjennom anerkjennelse fra samfunn, arbeidsliv, sosiale nettverk og oss selv. På den andre siden må man erfare at man kan bidra med noe verdifullt i de samme dimensjonene (originalfigur: Prilleltensky, 2020, oversatt til norsk i Krokstad, 2021).

Mattering To feel valued and add value

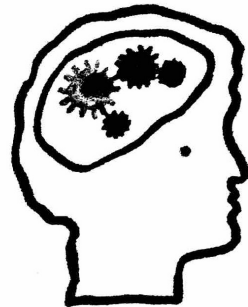
Prilleltensky, 2020

<https://tidsskriftet.no/2021/02/essay/hva-skall-til-fa-flere-i-arbeid>

https://www.youtube.com/watch?v=BxwR71g_Zjo&t=16s

Heimburg & Ness, 2021

KAPABILITETER TIL DET GODE LIV

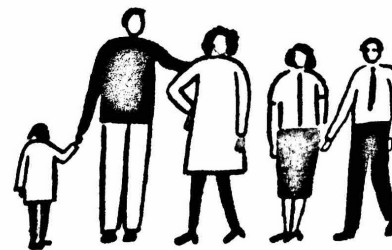
ARBEJDE/LÆRING

SUNDHED/VITALITET

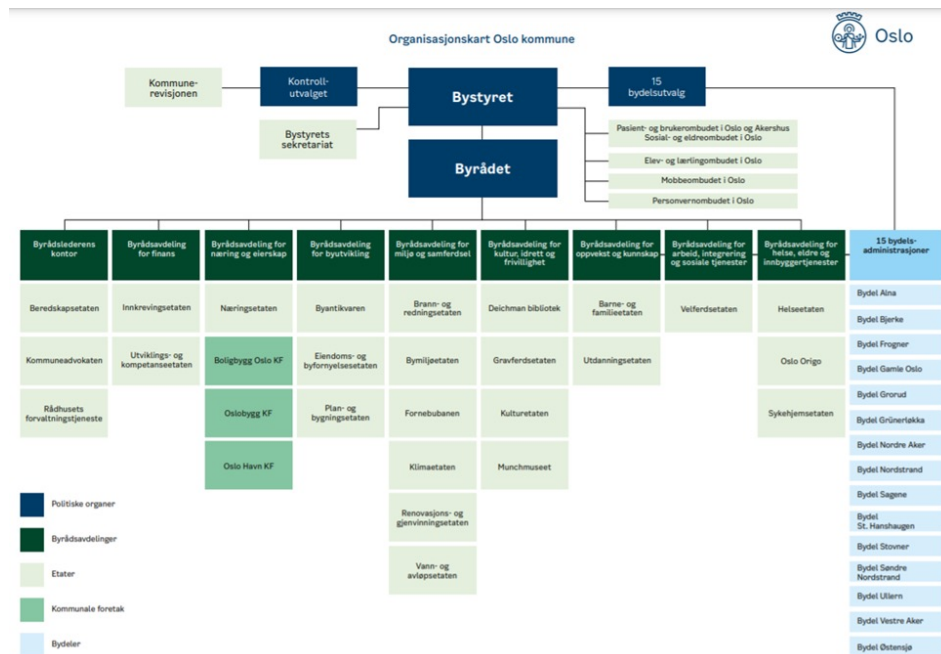

LOKALSAMFUND

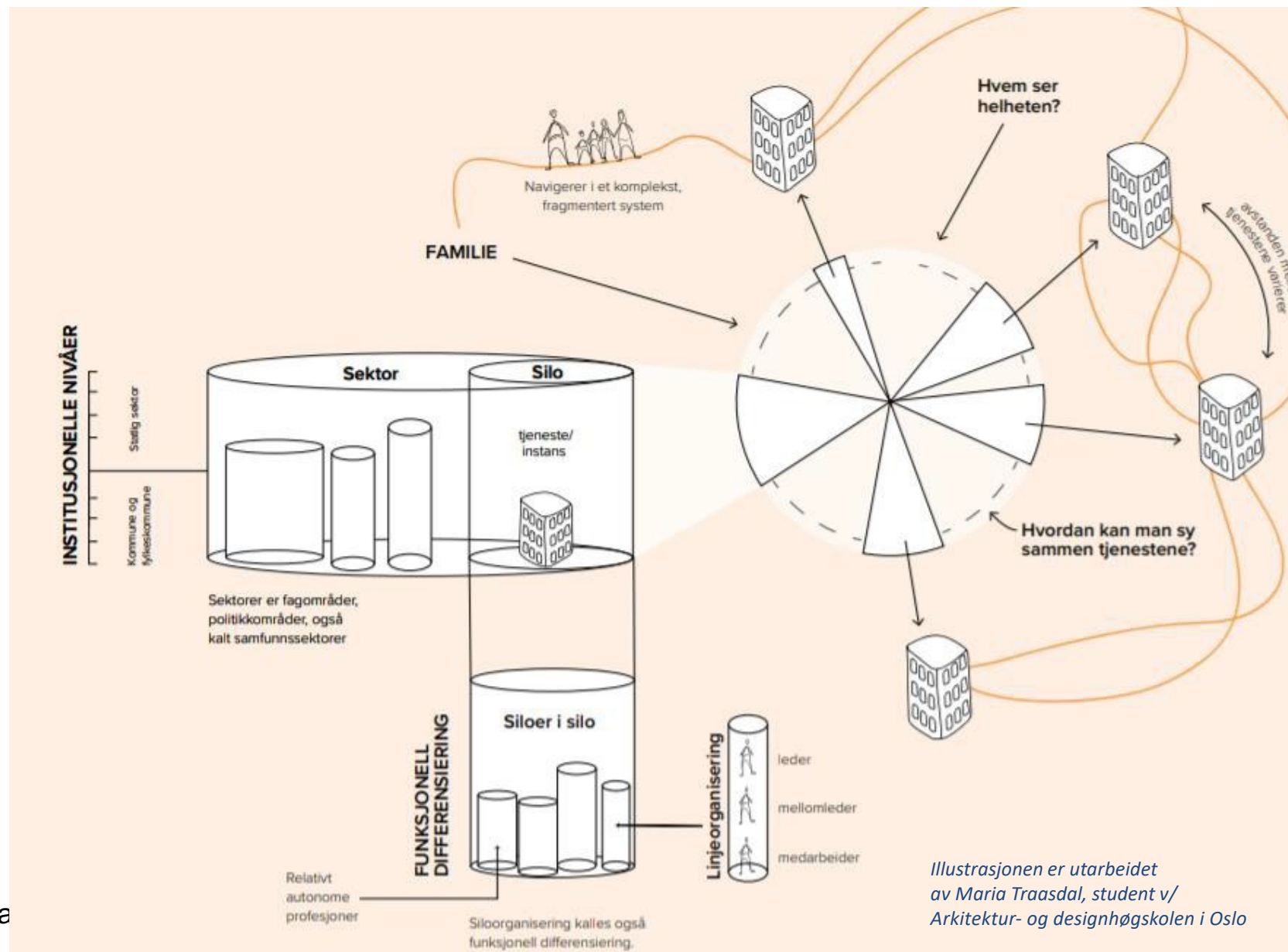
RELATIONER

Å forenkle komplekse problemer kan gjøre vondt verre...

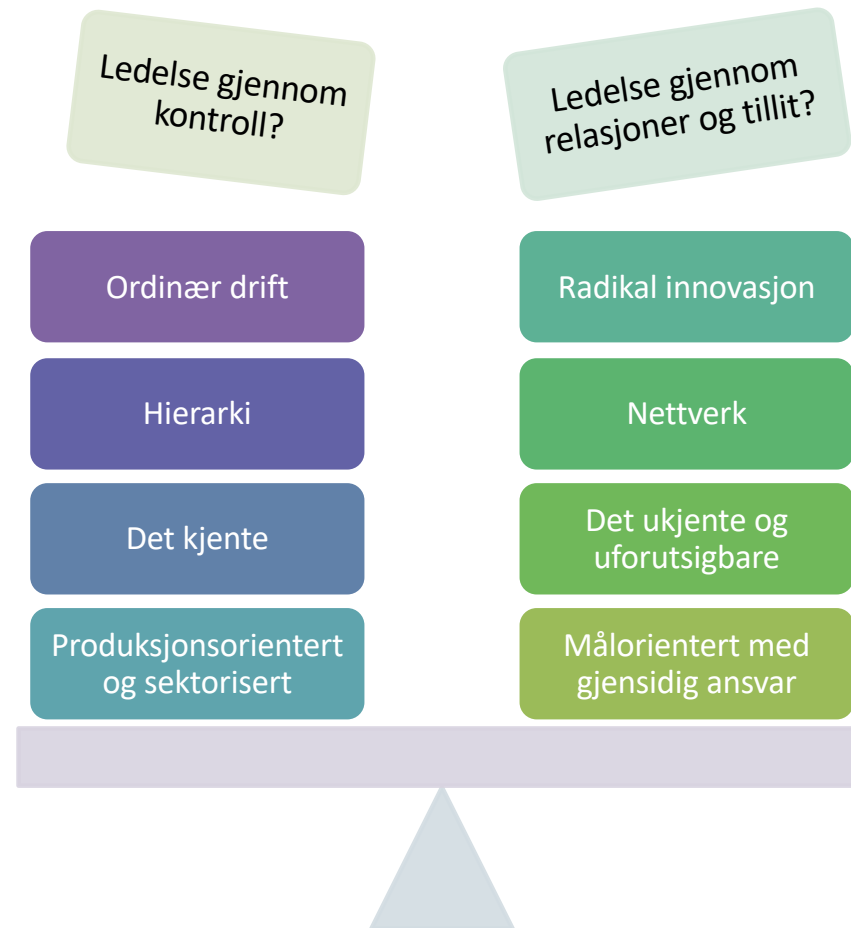

Ledelse i mellomrommene krever ledelse «på kanten»:

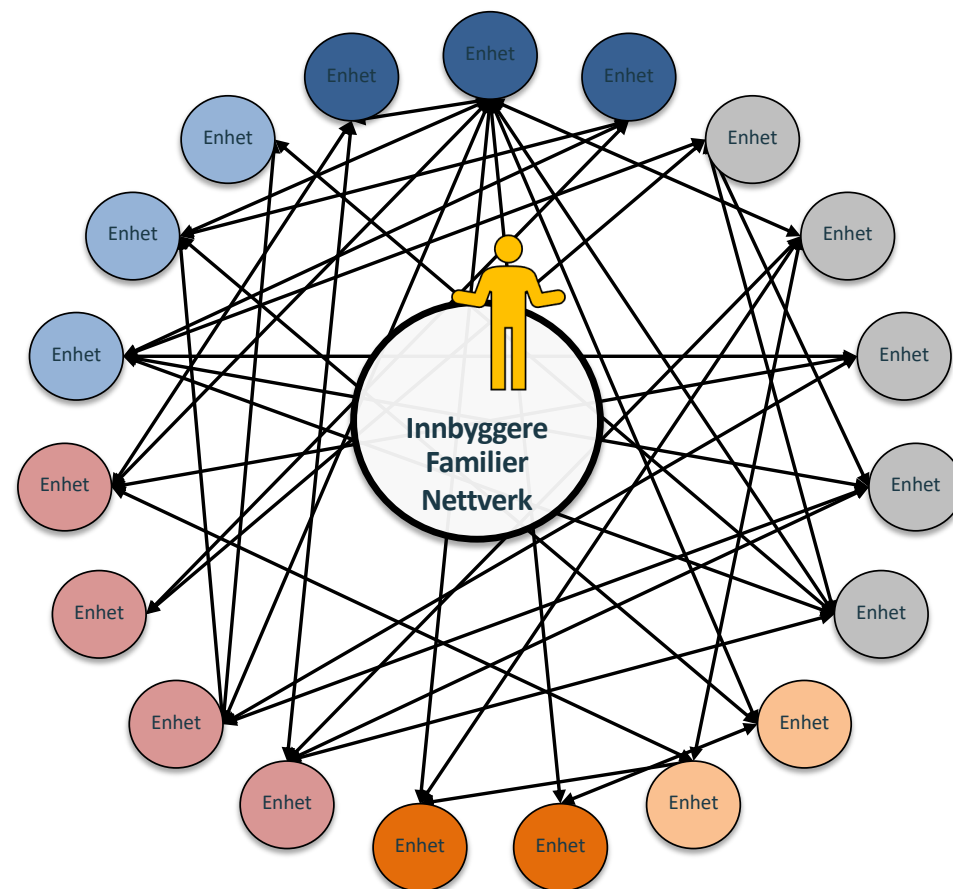
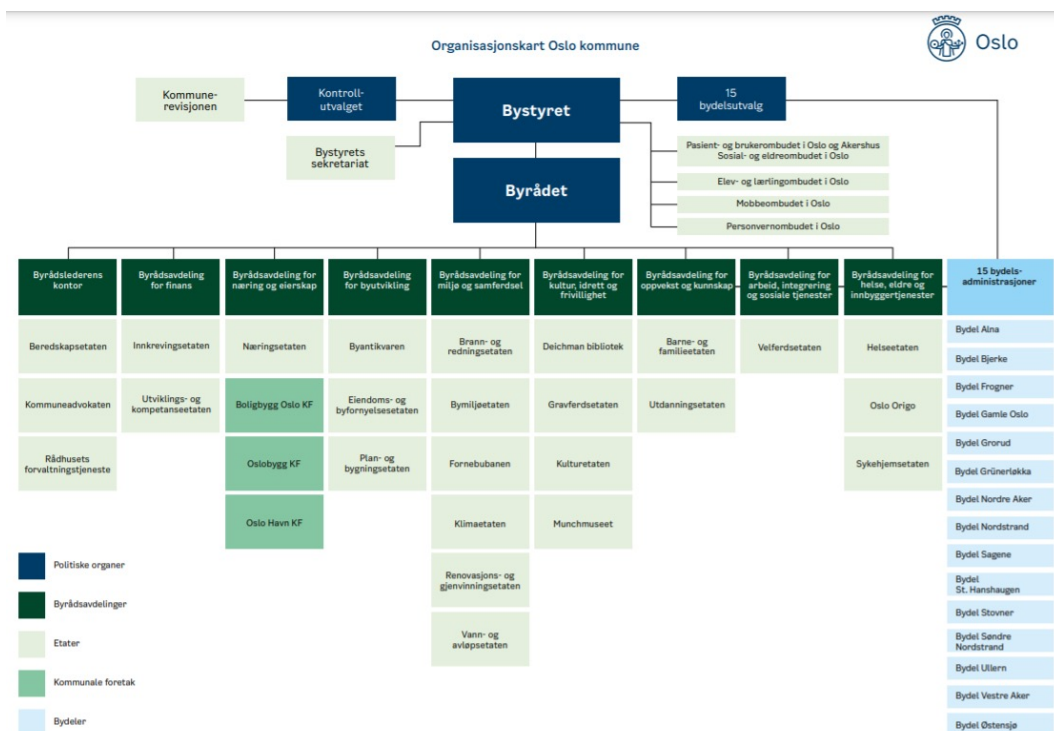
- Lede fram tillit, dialog og samarbeid mellom folk, fag, organisasjoner og aktører i kommunens mange lokalsamfunn
- Tåle usikkerhet og lede fram modige beslutninger om å gjøre ting annerledes når noe ikke fungerer

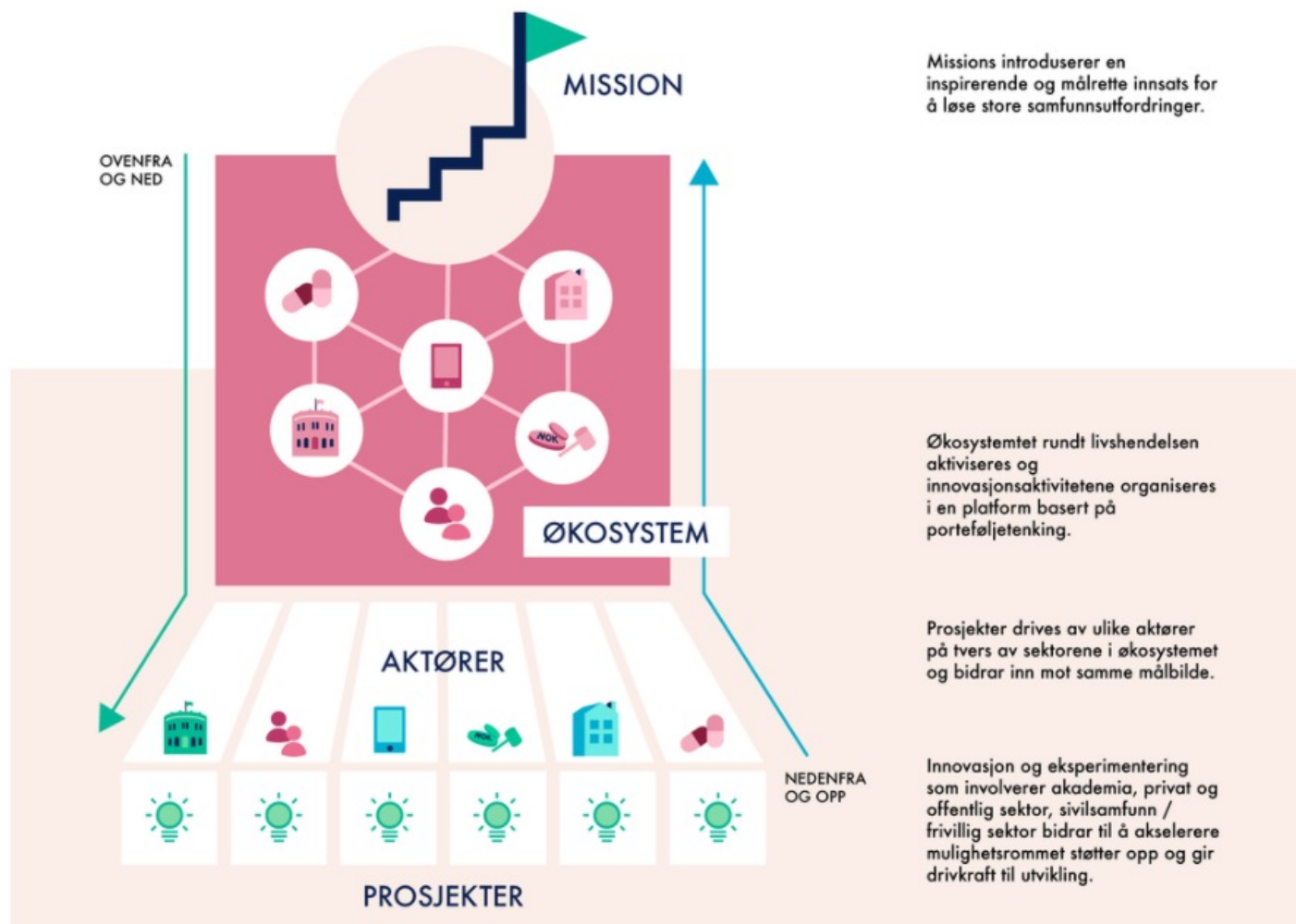

Ledelse av - og i - kompleksitet

Samfunnsledelse: La mål og oppgaver styre prioriteringer og (sam)handlinger

Illustrasjon: EGGs Design, https://alvorligsyktbarn.no/hva-skier-i-prosjektet/mission-losning-for-vare-samfunnfloker?fbclid=IwAR2bTaGivmkiMrThK8rOEDdaTRF0YggllcGV2L-qLmCbQQkYO_qLXJLZp4

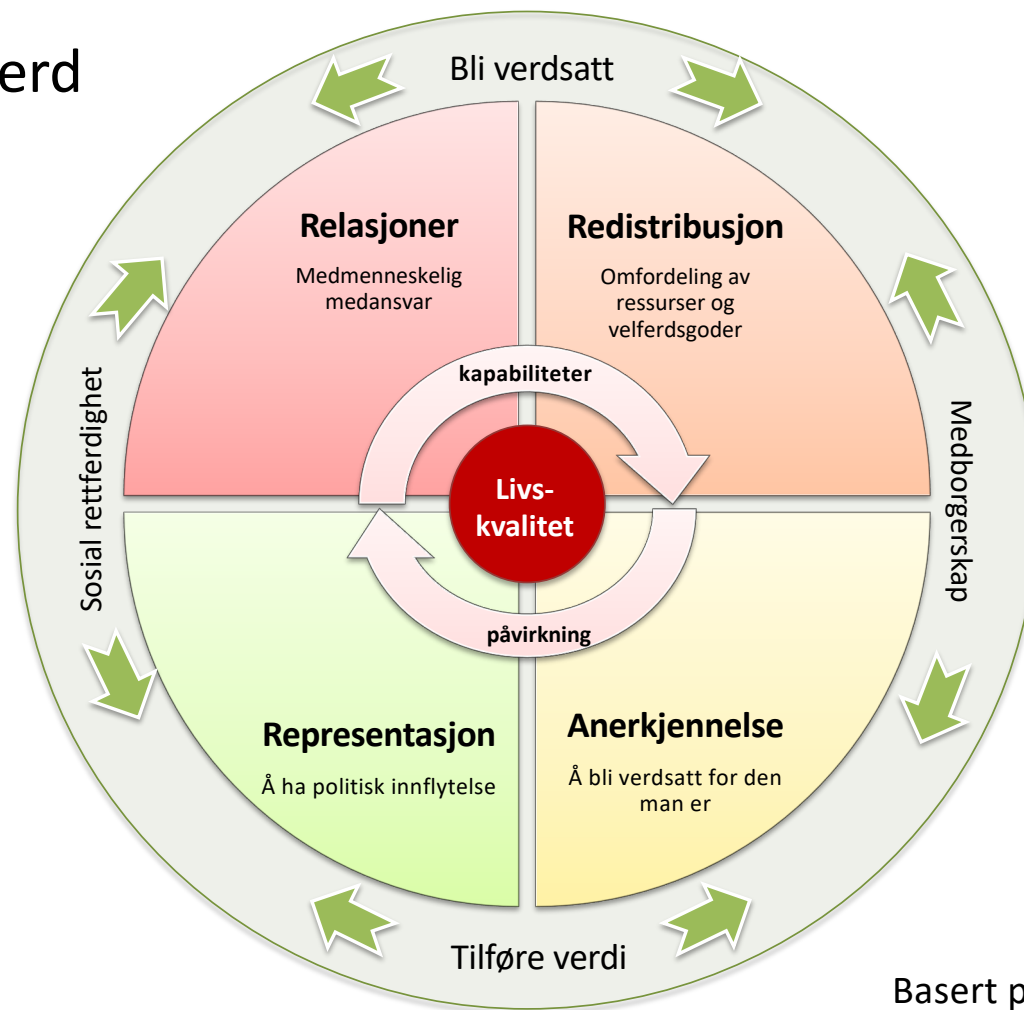
Relasjonell velferd

(Ness & Heimburg, 2020, s. 36)

- Relasjonell velferd er en menneskesentrert, samarbeids- og deltakerbasert tilnærming som er dypt fundert i menneskerettigheter, sosial rettferdighet og bærekraftig utvikling av samfunnet.
- Relasjonell velferd innebærer at velferd er en verdi som mennesker skaper sammen, der deres relasjoner og livsbetingelser settes i sentrum for velferdsutviklingen.
- Offentlig sektors fremste oppdrag blir å bygge «fellesskapsverdier» gjennom å understøtte betingelser for at alle mennesker kan blomstre og leve et liv de setter pris på gjennom hele livet.
- Hensikten er å styrke personers, relasjoners og lokalsamfunnets ressurser til å skape gode livsløp og verdige hverdagsliv, nå og i fremtiden.

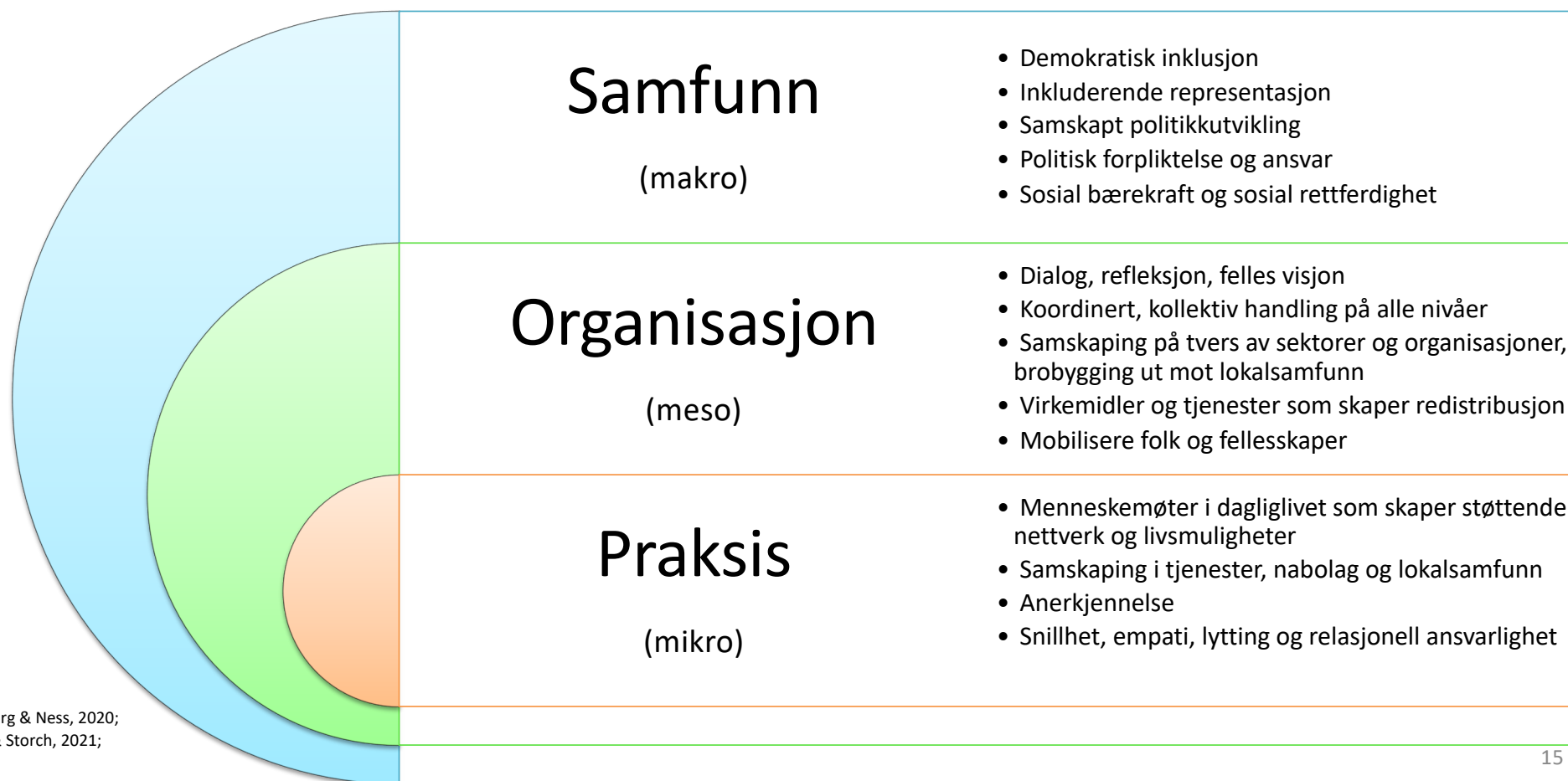
Relasjonell velferd

Basert på Heimburg & Ness, 2020

Livskvalitet som mål: «Being valued and adding value»

(Å føle seg betydningsfull, verdsatt og anerkjent, og bidra til at andre føler det samme)

The Wigan Deal

<https://www.kingsfund.org.uk/publications/wigan-deal>

- I Wigan bruker de kommuneplanen som en samfunnskontrakt mellom kommuneorganisasjonen, innbyggere og andre relevante og berørte aktører og organisasjoner.
- Gjennom involverende prosesser har de blitt enige om hvem som gjør hva for å nå felles mål for kommunesamfunnet.
- Ledernes oppgave blir da å understøtte samarbeid og nettverk for å nå felles mål.

<https://www.wigan.gov.uk/Docs/PDF/Council/The-Deal/Deal-2030.pdf>

Samfunnsledelse og
relasjonell velferd -
med innbyggerne som
drivkraft i
samfunnsforandring

https://nyeveje.aarhus.dk/nye-veje-til-velfaerd-og-vaekst/aarhuskompasset/?fbclid=IwAR1V1FQ3kAKUgpvREkdYokl71_yLA6wZwKFX1CdxOUqv2oYhwONRZisY1bc

«Fra sektorledelse – til samfunnsledelse»

Ikke mindre styring og ledelse, men bedre styring og ledelse (med plansystem og økonomistyring som skaper incentiver for å lede mot verdibaserte og felles mål)!

Relasjonell velferd og livskvalitet

Forskningsgruppe

Institutt for pedagogikk og livslang læring

Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie

<https://www.ntnu.no/ipl/relasjonell-velferd>